

Hoe de zorgwetgeving verandert

Vier wetten, drie loketten en één overgangsjaar

In de zorg gaat er veel veranderen. De AWBZ gaat verdwijnen. Een groot deel van de AWBZ-zorg gaat over naar de Wmo, de Jeugdwet of de zorgverzekeringswet. Voor langdurige zorg wordt een nieuwe wet gemaakt. Dit alles roept veel vragen op. Vooral bij mensen die nu AWBZ-zorg krijgen. Raak ik mijn begeleiding kwijt? Kan ik mijn thuiszorg houden? Moet ik voor hulp bij mijn burens aankloppen? Veel is nog onduidelijk. Dit artikel zet de veranderingen op een rij, gebaseerd op wat begin augustus 2014 bekend is.

De zorg in Nederland gaat geregeld worden via vier wetten: de Wet langdurige zorg (Wlz), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Jeugdwet en de nieuwe Zorgverzekeringswet (Zvw). De AWBZ verdwijnt. Voor de uitvoering van deze wetten worden het Zorgkantoor, de gemeente en de zorgverzekeraar verantwoordelijk.

VOOR WIE?

Jeugdwet

De Jeugdwet is voor iedereen onder de 18 jaar die begeleiding of ondersteuning nodig heeft bij het opgroeien of bij de opvoeding. Uitgezonderd kinderen en jongeren die intensieve zorg nodig hebben en kinderen die levenslang permanent toezicht nodig hebben. Intensieve kindzorg valt onder de Zvw, permanent toezicht onder de Wlz. Uitvoerder/loket is de gemeente.

Wmo 2015

De Wmo is er voor iedereen die ondersteuning nodig heeft om mee te kunnen doen in de samenleving. De Wmo 2015 regelt

- individuele begeleiding of ondersteuning voor volwassenen (bij dagelijkse levensverrichtingen en voeren van een gestructureerd huishouden),
- begeleiding of ondersteuning in groepsverband (dagbesteding),
- kortdurend verblijf (logeren),
- huishoudelijke hulp (voor mensen die dat echt nodig hebben en dat niet zelf (financieel) kunnen regelen),
- mobiliteitsvoorzieningen en woningaanpassingen.

Uitvoerder/loket is de gemeente.

Zorgverzekeringswet

Zorgverzekeringswet is er voor iedereen die medische en verpleegkundige zorg nodig heeft, ook de intensieve kindzorg. Wijkverpleegkundigen gaan thuis meer verpleging en verzorging leveren. Uitvoerder/loket is de Zorgverzekeraar (basisverzekering, vrij van eigen risico).

Wet langdurige zorg

De Wet langdurige zorg (Wlz) is voor iedereen die blijvende behoefte heeft aan 24-uurs zorg, incl. kinderen met een intensieve levenslange zorgvraag. De huidige zorgzwaartepakketten blijven in grote lijnen bestaan. De Wlz regelt verblijf in een instelling, persoonlijke verzorging, begeleiding en verpleging, behandeling, vervoer naar begeleiding of behandeling, woningaanpassing voor kinderen jonger dan 18 jaar, huishoudelijke hulp geregeld door instelling, middelen voor mobiliteit die niet langer onder de Wmo vallen (iemand met een Wlz-indicatie maakt eigenlijk geen gebruik van de Wmo, behalve als het gaat om sociaal vervoer (regiotaxi) en mantelzorgondersteuning). Ook met een Wlz-indicatie kan iemand ervoor kiezen thuis te blijven wonen. Dat kan met een 'Volledig pakket thuis' (VOPT) of een PGB. De Wlz is nog in de maak. Zowel de Eerste als Tweede Kamer moeten de wet nog goedkeuren. Uitvoerder/loket: zorgkantoor.

VANAF WANNEER?

Het kabinet streeft ernaar alle vier de wetten tegelijk in te laten gaan op 1 januari 2015. Voor de Jeugdwet, de Wmo en de Zorgverzekeringswet gaat dat ook lukken. Voor de Wlz is dat onzeker. Staatssecretaris Van Rijn hoopt dat de Eerste Kamer voor 1 november de Wlz heeft aangenomen. Als het niet lukt om de Wlz op tijd door de Tweede en Eerste Kamer te krijgen, dan wordt de AWBZ vanaf 1 januari 2015 in afgeslankte vorm voortgezet en gaan mensen later over naar de Wlz, waarschijnlijk 1 januari 2016.

OVERGANGSJAAR 2015

Voor mensen die nu een AWBZ-indicatie hebben die doorloopt tot na 1 januari 2016 is overgangsrecht gemaakt. Het overgangsrecht geldt voor 2015, het overgangsjaar. Het overgangsrecht is met name voor mensen die nu een AWBZ-indicatie voor zorg en ondersteuning thuis hebben.

WAT BETEKENT DIT VOOR?

Heeft u nu een AWBZ-indicatie voor zorg en ondersteuning thuis? (extramuraal)

Heeft u nu een AWBZ-indicatie voor zorg of ondersteuning die doorloopt in 2015, dan gaat er voor u in 2015 al veel veranderen. U gaat op 1 januari 2015 over naar de gemeente (Wmo of Jeugdzorg). U krijgt daarbij te maken met het overgangsrecht en een vervangend aanbod van de gemeente.

Vervangend aanbod van de gemeenten

In het overgangsrecht is vastgelegd dat u in 2015 recht houdt op de zorg en ondersteuning die in uw huidige indicatie staat. Dat betekent overigens niet dat er voor u niets verandert. Het is namelijk wel zo dat de gemeente die vanaf 1 januari 2016 uw zorg gaat financieren. In het overgangsrecht staat dat de gemeente die zorg en ondersteuning onder dezelfde condities moet leveren als in de AWBZ. U houdt dus recht op een vergelijkbaar aanbod. Maar de zorg hoeft niet door dezelfde aanbieder geleverd te worden. Het hoeft ook niet op dezelfde manier te worden gegeven. De gemeente kan met u afspraken maken over een vervangend ondersteuningsaanbod gedurende de overgangperiode.

Het overgangsrecht geldt niet meer vanaf 2016. Als uw huidige indicatie voor zorg en ondersteuning ook na 2016 geldig is, dan moet de gemeente in ieder geval vóór 1 januari 2016 uw zorg- en ondersteuningsvraag in beeld hebben gebracht en samen met u een arrangement hebben opgesteld. Een arrangement kan bestaan uit algemene voorzieningen (Wmo/Jeugdwet) of individueel maatwerk (Wmo/Jeugdwet), maar ook uit inzet van mantelzorgers of vrijwilligers (Welzijn).

Gemeenten gaan de Jeugdwet en de Wmo zelf inrichten. Als u wilt weten hoe uw gemeente het voor u gaat regelen, neem dan contact op met het wmo-loket of sociaal wijkteam in uw gemeente.

Betaalt u nu eigen bijdrage?

Als u nu eigen bijdrage betaalt voor de AWBZ, dan blijft u die ook in het overgangsjaar betalen. De opbrengsten daarvan gaan naar de gemeente.

Heeft u nu een Pgb?

Het overgangsrecht geldt ook voor mensen die zorg inkopen met een Pgb. Heeft u nu een Pgb met een geldige indicatie in 2015 voor AWBZ-zorg, dan behoudt u het recht op hetzelfde Pgb als in 2015. U kunt daarmee ook in 2015 uw eigen zorg en ondersteuning inkopen. Gaat u over naar de Wmo of Jeugdzorg dan verstrekt de gemeente uw Pgb (u ontvangt het geld niet op uw rekening; het Pgb wordt via de SVB uitbetaald aan de zorgverleners waarmee u een contract heeft). Gaat het om persoonlijke verzorging en/of verpleging dan krijgt u het Pgb uit de Zvw.

Heeft u nu een AWBZ-indicatie voor verblijf? (intramuraal)

Heeft u een AWBZ-indicatie voor verblijf die langer geldig is dan 1 januari 2016 en woont u nu in een instelling, dan houdt u het recht om in de instelling te blijven wonen. U gaat dan over naar de Wlz. Als de Wlz niet op 1 januari 2015 in gaat, dan blijft u in de afgeslankte AWBZ. Voor u verandert er niets.

Loopt uw indicatie voor verblijf af in 2015, dan krijgt u – ook in de afgeslankte AWBZ - te maken met de nieuwe indicatieregels. Het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ) gaat op in een nieuwe, meer persoonlijke manier van indiceren. Daarbij wordt rekening gehouden met persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden.

Heeft u nu Wmo-voorziening voor hulp thuis?

Voor mensen die nu een Wmo-voorziening hebben voor hulp en ondersteuning thuis, kan er ook het een en ander veranderen. Veel gemeenten zijn bezig om de huishoudelijke verzorging anders in te richten. Op dit moment sturen sommige gemeenten al een vooraankondiging dat de huishoudelijke verzorging een algemene voorziening wordt. Gevolg van een algemene voorziening is dat mensen deze zelf volledig moeten betalen. Mensen die dit echt niet kunnen betalen kunnen alleen een tegemoetkoming krijgen via bijvoorbeeld de bijzondere bijstand.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer heeft de staatssecretaris 75 miljoen extra toegezegd in de vorm van Huishoudelijke hulp-toeslag. Informeer bij uw gemeente of u hier gebruik van kunt maken.

WAAR VINDT U MEER INFORMATIE?

Ieder(in): website, meldpunt en Juridisch Steunpunt

Met vragen en klachten (meldingen) kunt u terecht bij het Meldpunt van Ieder(in) of het Juridisch Steunpunt Regelrecht. Op de website van Ieder(in) vindt u de pagina 'Zorg vanaf 2015' (www.iederin.nl/zorgvanaf2015). Op die pagina vindt u actuele informatie en verwijzingen naar andere actuele informatiebronnen. Vanaf eind september organiseert het programma 'Zorg verandert' provinciale bijeenkomsten. Meer informatie hierover op www.zorgverandert.nl

Per Saldo en Naar-Keuze

Informatie over het Pgb kunt u vinden bij Per Saldo en Naar-Keuze, vereniging van budgethouders. Niet leden kunnen eenmalig advies vragen aan een van deze verenigingen: www.pgb.nl en www.naar-keuze.nl

Rijksoverheid: www.hoeverandertmijnzorg.nl

Vanaf augustus gaat staatssecretaris Van Rijn alle burgers in Nederland informeren over deze veranderingen in de zorg. Hij gaat dat doen via advertenties in kranten en met spotjes op radio en tv. Vanaf 1 september kunt u op de Rijksoverheidswebsite 'www.hoe verandert mijn zorg.nl?' aan de hand van uw huidige indicatie nagaan of u wel of niet recht houdt op dezelfde zorg en ondersteuning, en zo ja, naar welke nieuwe regeling (en dus ook naar welk loket) u overgaat: de Wmo, de Jeugdwet, de Zvw of de Wlz/afgeslankte AWBZ.

Uw gemeente

Veel gemeenten zijn nog bezig met het uitwerken van de regelingen. Gemeenteraden moeten voor 1 november hun nieuwe verordeningen voor de Wmo en Jeugdwet hebben goedgekeurd. Pas dan is definitief duidelijk hoe uw gemeente een en ander gaat regelen.

Uw zorgverzekeraar

De zorgverzekeraars gaan per regio één verzekering aanwijzen voor het beantwoorden van vragen over AWBZ-zorg die over gaat naar de zorgverzekering.

UIT DE PRAKTIJK

Wat deze veranderingen voor mensen betekent, illustreren we aan de hand van een paar fictieve voorbeelden uit de praktijk.

Teun – administratief medewerker, hoge dwarslaesie, 53 jaar, begeleiding en persoonlijke verzorging

Nu

Teun zit een rolstoel en heeft een AWBZ-indicatie voor begeleiding en persoonlijke verzorging, o.a. om tijdig naar zijn werk te kunnen gaan en voor het mee kunnen doen aan sociale activiteiten. Henk heeft hiervoor een Pgb.

Vanaf 1 jan 2015

De gemeente wordt (financieel) verantwoordelijk voor zijn begeleiding. Voor Teun geldt het overgangsrecht. In 2015 blijft zijn AWBZ-indicatie geldig, hij houdt recht op begeleiding en persoonlijke verzorging en op zijn Pgb. Als Teun een contract heeft met zijn zorgverlener(s), dan verandert er rond de begeleiding voor Teun in 2015 niets. De persoonlijke verzorging zal via zijn zorgverzekeraar geregeld gaan worden.

Zou Teun zorg in natura hebben gehad (dus geen Pgb), dan zou het onzekerder voor hem zijn geweest, want dan zou de gemeente al vanaf 1 jan 2015 voor hem mogelijk een andere zorgverlener moeten gaan leveren en zou het aantal uren wellicht worden aangepast. De verwachting is dat veel gemeenten de zorgverleners die nu zorg geven in ieder geval voor 2015 overnemen.

Vanaf 1 jan 2016

Zijn oude rechten vervallen. Vóór 1 jan 2016 moet de gemeente met Teun een nieuw zorgarrangement hebben opgesteld. Hoe dat zorgarrangement er voor hem uit gaat zien, is nu nog onduidelijk want dat is afhankelijk van hoe zijn gemeente de Wmo 2015 gaat inrichten. Waar moet hij rekening mee houden? Er zal in ieder geval gekeken worden naar wat zijn eigen sociale netwerk voor hem kan doen. Maar de gemeente kan mantelzorg (hulp uit zijn eigen netwerk) niet verplicht opleggen.

Zijn persoonlijke verzorging blijft geregeld via de zorgverzekeraar (al in 2015 over gegaan).

Anneke – woont thuis, hersenletsel bij geboorte, 28 jaar, persoonlijke verzorging, dagbesteding en logeerszorg

Nu

Anneke heeft een AWBZ-verblijfsindicatie (zzp-indicatie). Ze zou in een instelling mogen wonen, maar ze kiest ervoor bij haar ouders te wonen. Ze gaat 5x per week naar de dagbesteding en 1x keer in de twee weken logeert ze in een logeer huis. Anneke heeft bij bijna alles begeleiding nog nodig.

Vanaf 1 jan 2015 en verder

Voor Anneke en haar ouders verandert er niet heel veel. Anneke blijft in de afgeslankte AWBZ en zal uiteindelijk overgaan naar de Wlz. Dagbesteding en logeren blijven mogelijk.

Victor – blind, 42 jaar, woont zelfstandig, huishoudelijk hulp

Nu

Victor heeft een Wmo-indicatie voor huishoudelijke hulp, de hulp komt 4 uur per week.

Vanaf 1 jan 2015 en verder

Als de gemeente van Victor de huishoudelijke hulp vanaf 1 januari 2015 onderbrengt onder een algemene voorziening, dan krijgt Victor binnenkort van de gemeente een beëindigingsbeschikking. Daarin staat dat de hulp per 1 januari 2015 ophoudt. Hij wordt vanaf die datum zelf verantwoordelijk voor het organiseren van de huishoudelijke hulp. Hij kan wel gebruik maken van de aanbieders waar de gemeente afspraken mee heeft gemaakt. Hij moet de huishoudelijke hulp zelf betalen. Als Victor zijn huishoudelijke hulp niet kan betalen, dan kan hij tegen de beëindiging bezwaar maken. De gemeente kan dan een maatwerkvoorziening leveren of inkomensondersteuning geven. Verder kan Victor bij zijn gemeente vragen of hij gebruik kan maken van de Huishoudelijke hulp-toeslag.

Dit artikel is geschreven voor de leden van Ieder(in).

Auteur Margreet Jonge Poerink, in samenwerking met Dorien Kloosterman.

Aan dit artikel kunnen geen rechten worden ontleend.